

Priopćenje za medije

Luxembourg, 20. ožujka 2018.

Javno-privatna partnerstva u EU-u obilježena su brojnim nedostacima i ograničenim koristima, poručuju revizori

Javno-privatna partnerstva (JPP) koja se sufinanciraju sredstvima EU-a ne mogu se smatrati ekonomski održivom opcijom za izvođenje projekata javne infrastrukture, stoji u novom izvješću Europskog revizorskog suda. JPP-ovi obuhvaćeni revizijom obilježeni su brojnim nedostacima i ograničenim koristima, zbog čega je došlo do neučinkovite i nedjelotvorne potrošnje sredstava u visini od 1,5 milijardi eura. Osim toga, transparentnost i ostvarena vrijednost za uloženi novac uvelike su narušene, posebice zbog nejasne politike i strategije, neodgovarajuće analize, izvanbilančnog evidentiranja JPP-ova i mehanizama koji uzrokuju neravnomjernu podjelu rizika.

U razdoblju 2000. – 2014. EU je osigurao 5,6 milijardi eura za 84 JPP-a čiji su ukupni troškovi projekata iznosili 29,2 milijarde eura. Revizori su procijenili 12 JPP-ova koje je EU sufinancirao u Francuskoj, Grčkoj, Irskoj i Španjolskoj u području cestovnog prometa te informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), čiji su ukupni troškovi iznosili 9,6 milijardi eura uz doprinos EU-a u visini od 2,2 milijarde eura. Općenito govoreći, utvrđeno je da su JPP-ovi omogućili javnim tijelima nabavu za velike infrastrukturne projekte u okviru jednog jedinstvenog postupka, ali i da su povećali rizik od nedovoljne konkurencije i time javne naručitelje doveli u slabiji pregovarački položaj.

Povrh toga, u većini projekata JPP-a obuhvaćenih revizijom zabilježene su znatne neučinkovitosti u fazi izgradnje, pri čemu je u sedam od devet dovršenih projekata – u vezi s kojima su nastali troškovi od 7,8 milijardi eura – došlo do kašnjenja u trajanju i do 52 mjeseca te velikih povećanja troškova.

„Za dovršetak pet autocesta u Grčkoj i Španjolskoj koje je Sud obuhvatio revizijom bilo je potrebno izdvojiti dodatnih 1,5 milijardi eura javnih sredstava. Približno 30 % tih sredstava (odnosno 422 milijuna eura) financirao je EU”, istaknuo je **Oskar Herics, član Europskog revizorskog suda zadužen za ovo izvješće**. „U pogledu ostvarivanja mogućih koristi taj iznos nije djelotvorno potrošen.”

U Grčkoj, koja je daleko najveći primatelj doprinosa EU-a i za koju je izdvojeno 59 % ukupnih uložених sredstava EU-a, odnosno 3,3 milijarde eura, trošak po kilometru triju ispitanih autocesta osjetno se povećao – i do 69 %, dok su se istodobno opsezi tih projekata znatno smanjili – i do 55 %. Do

Svrha je ovog priopćenja za medije prenijeti glavne poruke tematskog izvješća Europskog revizorskog suda.

Cjeloviti tekst izvješća dostupan je na www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – Glasnogovornik

T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – Službenik za odnose s medijima

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu

@EUAuditors

eca.europa.eu

nedjelotvornog trošenja sredstava došlo je ponajprije zato što je trebalo pokriti manjak financijskih sredstava koji je nastao zbog dogovaranja izmjena ugovora o JPP-u, zato što su javni partneri loše pripremili projekte te, što je najvažnije od svega, zbog činjenice da su ugovori o JPP-u sklopljeni prije nego što su se riješili relevantni problemi.

Revizori su utvrdili da su se prethodne analize temeljile na pretjerano optimističnim scenarijima. Slijedom toga, stvarna stopa korištenja bila je niža od prognozirane i do 69 % u području IKT-a (u Irskoj), odnosno i do 35 % u području autocesta (u Španjolskoj). Za većinu projekata obuhvaćenih revizijom opcija JPP-a odabrana je bez prethodne komparativne analize alternativa, što znači da nije dokazano da se njome ostvaruje najveća vrijednost za uloženi novac i štiti javni interes.

Podjela rizika između javnih i privatnih partnera često je bila neodgovarajuća, neusklađena i nedjelotvorna, dok visoke stope nadoknade (i do 14 %) za rizični kapital privatnog partnera nisu uvijek odražavale male rizike koje snosi taj partner. Povrh toga, za većinu od šest projekata u području IKT-a koji su obuhvaćeni revizijom nije bilo najpogodnije sklapati dugotrajne ugovore jer na te projekte utječu brze tehnološke promjene.

Financiranje JPP-ova povezano je s dodatnim zahtjevima i nesigurnostima, napominju revizori. Velika se važnost pridavala mogućnosti evidentiranja projekata JPP-a kao izvanbilančnih stavki. Pet od 12 projekata JPP-a obuhvaćenih revizijom, s ukupnim troškovima od 7,9 milijardi eura, prvotno je bilo evidentirano izvan bilance. Takvom se praksom povećava rizik od negativnih sporednih učinaka.

Odgovarajući institucijski i pravni okviri te znatni administrativni kapaciteti potrebni za provedbu uspješnih projekata JPP-a trenutačno su dostupni tek u nekoliko država članica EU-a. Posjećene države članice nisu izradile jasnu politiku ili strategiju u pogledu uporabe JPP-ova te takvo stanje ne odgovara cilju EU-a da se veći dio sredstava EU-a upotrebljava u okviru mješovitih projekata, uključujući JPP-ove.

Revizori su Komisiji i državama članicama uputili niz preporuka, prema kojima bi trebalo:

- prestati promicati intenzivniju i rašireniju uporabu JPP-ova dok se ne riješe utvrđeni problemi
- smanjiti financijski učinak kašnjenja i dogovaranja izmjena na trošak JPP-ova koji snosi javni partner
- temeljiti odabir opcije JPP-a na pouzdanim komparativnim analizama najboljih opcija nabave
- pobrinuti se da postoje potrebni administrativni kapaciteti i uspostaviti jasne politike i strategije za uspješnu provedbu projekata JPP-a koji primaju potporu EU-a
- poboljšati okvir EU-a u svrhu veće djelotvornosti projekta JPP-a, kako bi odabir opcije JPP-a bio opravdan pitanjima u vezi s ostvarivanjem vrijednosti za uloženi novac.

Napomene za urednike

Od devedesetih godina 20. stoljeća naovamo u EU-u je provedeno 1749 projekata JPP-a u vrijednosti od ukupno 336 milijardi eura. Većina tih projekata provedena je u području prometa koje je 2016. godine činilo jednu trećinu cjelogodišnjih ulaganja, a potom slijede područja zdravstva i obrazovanja.

Međutim, za JPP-ove je izdvojeno razmjerno malo financijskih sredstava EU-a, unatoč tome što Komisija već nekoliko godina potiče njihovu uporabu. U razdoblju 2000. – 2014. za 84 JPP-a, čiji su ukupni troškovi projekata iznosili 29,2 milijarde eura, izdvojena su financijska sredstva EU-a u visini od 5,6 milijardi eura. U odabranim državama članicama nastalo je oko 70 % ukupnih troškova JPP-ova koji su u razdoblju

2000. – 2014. primili potporu EU-a (20,4 od 29,2 milijarde eura) te im je dodijeljeno 71 % doprinosa EU-a JPP-ovima (4,0 od 5,6 milijardi eura).

Bespovratna sredstva strukturnih i kohezijskih fondova bila su glavni izvor sredstava EU-a za JPP-ove (67 od 84 projekta). Komisija je s pomoću financijskih instrumenata pružila potporu za još 17 JPP-ova, često u suradnji s Europskom investicijskom bankom (EIB).

Od 2015. projekti JPP-a također se financiraju u okviru EFSU-a, koji je zajednička inicijativa Komisije i EIB-a. Osamnaest od ukupno 224 projekta odobrena od lipnja 2017. označeno je kao JPP.

Tematsko izvješće br. 9/2018 „Javno-privatna partnerstva u EU-u: brojni nedostatci i ograničene koristi“ dostupno je na internetskim stranicama Suda (eca.europa.eu) na 23 jezika EU-a.